Svenska Ishockeyförbundet

ETU, Elitränarutbildning

2011-05-15

Ledarteam runt Svenska Elitserielag

Harald Lückner

Handledare

Göran Pegenius

Sammanfattning

Med detta arbete vill jag undersöka och belysa utvecklingen på ledarsidan inom ishockeyn på elitnivå. Ledarstaberna runt lagen har på senare år växt enormt och spetskompetens inom alla områden är inkopplade för att nå optimala resultat. Att det funnits på landslagsnivå under längre tid är inte så konstigt, men nu har även elitklubbarna utökat sina staber rejält.

Jag har valt att undersöka vilka arbetsuppgifter varje individ i ledargruppen har samt hur arbetsfördelningen kan skilja klubbarna emellan. Genom personliga samtal med 5st elitserietränare har jag fått en bra bild på hur verksamheten fungerar ute i klubbarna samt vad som de vill utveckla ännu mer.

Trycket på en huvudtränare i elitserien idag är enormt stort. Ingen som inte varit i situationen själv kan sätta sig in i vad det innebär. Att på grund av detta ta hjälp av en, och i vissa klubbar två, mycket kompetenta assistenter är idag ett måste för att klara uppdraget. Arbetsbelastningen på övriga teamet runt laget har också ökat, varför många positioner har förstärkts för att klara en optimal service till spelarna.

Utvecklingen inom detta område kommer säkert att fortsätta även i framtiden. Det gäller att ha lojala och plikttrogna medarbetare som håller sig inom ramarna för filosofin och ledarskapet som gäller i respektive klubb.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
1. Inledning	3
2. Bakgrund	4
3. Syfte och frågeställning	5
4. Metod	6
5. Resultat	7-10
6. Diskussioner	11
7. Referenslista	12

1. Inledning

Under mina 37 år inom elithockeyn har jag sett en enorm utveckling på i stort sett alla områden inom ishockeyn. Tänker då på amatörer som blivit heltidsproffs, materialsidan, tränings-metoder och inte minst på ledarsidan. Ämnet jag tänkte fördjupa mig i är det sist-nämnda dvs. utvecklingen just på ledarsidan genom åren. Från att ha varit på i stort sett ideell basis har tränarrollen utvecklats och blivit väldig professionell med inte bara 1-2 tränare utan under senare år växt till enorma staber runt lagen. Tre kronor slog något av rekord under VM 2011 med 17st ledare runt laget (Kanada 16st) med specialister och spetskompetens inom varje område. I vår egen elitserie ser utvecklingen ut på samma sätt. Här finns det mellan 8 – 14 ledare runt lagen. Jag tvivlar inte på riktigheten och vikten av fler ledare runt lagen, men jag ser också en del faror och svårigheter med en stor (för stor) ledarstab.

Jag förutsätter att alla föreningar anställer en huvudansvarig tränare som lever upp till den värdegrund och filosofi som gäller för just den klubben. De ledaregenskaper och sättet att driva sin linje som alla huvudansvariga tränare har kräver väldigt lojala och ansvarsfulla medarbetare. Engagemanget, sättet att driva på och ställa krav, hålla sig själv innanför ramarna och den röda tråden är bara några exempel på saker som man måste ha ett gemensamt synsätt på. Pratar alla samma språk och ger samma budskap till spelarna, klarar alla ledare av att leva som man lär är också viktiga faktorer där synsättet måste vara detsamma. Sist men inte minst, tar vi bort spelarnas egen kreativitet, ansvar att utveckla saker mm, genom att bli någon form av ”curling” ledare dvs. allt är serverat, dukat och klart?

2. Bakgrund

Efter att själv ha spelat 14 säsonger i vår högsta serie och därefter varit tränare i totalt 23 år varav 11 år i elitserien, 4 år i Allsvenskan, 4 år i super-elit, 3 år med J-20 landslaget och 1 år i norska ligan har jag på väldigt nära håll följt utvecklingen på ledarsidan genom åren. När jag började i FBK var tränaren halvtidsanställd och övriga ledare som assisterande tränare, materialförvaltare och massör heltidsarbetande inom andra yrken och kom till träningen efter jobbet.

Idag 2011 finns det heltidsanställda sportchefer, 1-3 tränare, 1-2 materialförvaltare, 1-2 sjukgymnaster/naprapater, målvaktstränare, fys-tränare, videocoacher, scouter, psykologer, doktorer och media-ansvariga mm runt varje lag.

Visst har det blivit en helt annan miljö att jobba i tack vare tillgängligheten och intresset runt vår sport. TV sänder alla matcher och analyserar resultaten i special program. Vi spelar fler matcher och spelet har blivit tuffare och mer fysiskt. Ekonomin har rusat iväg och därmed har kraven och förväntningarna på resultat stigit avsevärt.

Jag ser ändå en fara med för många ledare runt laget. Huvudcoachen måste nu också coacha sina medarbetare, inte bara spelarna. För att prata samma språk och ha samma värderingar krävs det att kommunikationen och informationen mellan alla parter runt laget är väl fungerande. Visst måste alla ledare vara självgående och ta ansvar, initiativ samt brinna för uppgiften, men också följa den röda tråden och hålla sig inom ramarna för huvudcoachens hockey- samt ledarfilosofi.

3. Syfte och frågeställning

Syftet med detta arbete har varit att kontrollera vad alla ledarna i staben har för arbetsuppgifter och om alla verkligen behövs. Är det ekonomiskt försvarbart att lägga pengarna på fler ledare kontra spelare eller något annat? Trycket på huvudtränaren är idag enormt stort och därför nödvändigt att omge sig med kompetenta medarbetare som är lojala och plikttrogna mot föreningen samt sin chef. Vad är svårigheten med stor ledarstab och hur hanterar man det är en annan infallsvinkel i frågeställningen.

Frågeställningar

- Vilken specifik arbetsuppgift har alla i ledarteamet?
- Behövs alla, eller kan vi bli effektivare på ledarsidan?
- Behöver vi ännu mer experter i teamen?

4. Metod

Jag har låtit 5 stycken elitserietränare redovisa hur deras ledarteam är uppbyggt och arbetsfördelningen inom teamet. Vi har även fört ett resonemang runt nödvändigheten av respektive position i teamet. För- och nackdelar med stora team runt laget. Viktiga frågor som ansvarsområde, engagemang, lidelse, vem som driver på, vems ledarskap som skall gälla och hur man får hela staben att leva upp till detta.

Jag har även pratat med ledare från den ”gamla” skolan och diskuterat hur de ser på utvecklingen i just detta ämne. Givetvis har jag också tagit in mina egna erfarenheter som tränare under 23 år på elitnivå.

4.1 Urval

Jag har valt att ringa upp och personligen prata med 6 stycken tränare som jag tycker täcker ett spektra som kan få en helhetsbild av hela Elitserien med tanke på geografiskt läge samt storlek på upptagningsarbete gällande publik och sponsormarknad. 2 lag från norra Sverige, 2 lag från södra samt 1 lag från vår huvudstad, varav 2st lag har spelat i stort sett alla åren i elitserien, 1 lag ungefär hälften och 2 lag som har färre år i högsta serien. Jag ville ha en personlig kontakt för att kunna få en diskussion runt ämnet och kunna ställa motfrågor.

Efter alla mina år inom hockeyn har det varit ganska lätt för mig att få en helt öppen och sanningsenlig redovisning på mina frågor och funderingar från de tränare jag pratat med.

5. Resultat

	HV-71	FBK	SAIK	TIMRÅ	DIF	Mora
Sportchef	1	1	1	1	1	½
Tränare	3	3	2	2	3	2
Mv-tränare	1	1	1	1	1	½
Videocoach	x	x	x	x	x	-
Sjukgymn./Naprapat	1,5	2	1	1	1	1
Materialförvaltare	2	2	2	1	2	1,5
Fys-tränare	1	1	1	½	1	½
Läkare	1	1	1	1	1	1
Psykolog	1	1	-	-	-	-
Scout	x	1	x	x	1	x
Totalt	**12**	**13**	**9**	**8**	**10**	**7**

x = sköts av ngn inom ledarteamet, i huvudsak sportchef (scouting) mv-tr (video)

- = finns ingen i ledarteamet.

5.1 Sportchefer

Alla klubbar har idag en heltidsarbetande sportchef som i huvudsak är personalansvarig gällande ledare runt A-laget samt spelarna. Kontakten med nya- som kontrakterade spelare går idag i stort sett alltid genom agenter. Därför ingår mycket av sportchefernas jobb till att prata och hålla kontakten med spelaragenter. Alla är också ekonomiskt ansvariga för den budget styrelsen har lagt till just ledare och spelare. Undantaget är DIF som har en VD som sköter den ekonomiska biten. Många praktiska saker såsom lägenheter, jobb till respektive, arbetstillstånd mm. ligger också på sportchefernas bord. Scoutingen sköts också i de flesta klubbar av sportchefen genom egna resor samt kontakter inom eller utanför landets gränser.

5.2 Headcoach

Huvudcoachen är ytterst ansvarig för lagets hockeyfilosofi, sättet att träna och spela efter. Han är ofta med i rekryteringen av medarbetare tillsammans med sportchefen för att den så

viktiga kemin i ledarstaben skall fungera. Arbetsfördelningen inom teamen och eventuella förändringar under resans gång ligger också inom ansvarsområdet.

Alla coachar forwards under matcher samt planerar och leder 90% av alla träningar. Undantaget är SAIK och DIF som har assisterande som sköter upplägg samt genomförande av träningarna. Huvudtränaren är och blir ofta klubbens ansikte utåt varför mycket tid går åt till media och sponsorträffar. Där ligger den största skillnaden mellan t.ex. allsvenskan och elitserien.

5.3 Ass. Tränare

Assisterande tränarnas roll har förändrats mycket de sista åren. De har fått ett mycket större ansvar samt blivit mer delaktiga i den operativa verksamheten. Att coacha backar under matcher gör i stort sett alltid någon av de assisterande. Sedan är det väldigt olika i klubbarna vad huvudcoachen har delat ut för ansvar till sina medarbetare. 2st leder träningar, 2st är ansvarig för videoklippen, 1 är fullt ansvarig för lagets defensiva spel, några scoutar motståndare inkl. PP och BP, feedback under matcher, några hjälper till på hockey-gymnasierna. Ibland avlastar man också huvudtränaren med presskonferenser, sponsormöten mm. Kontakt och scouting av klubbens juniorlag samt sköta upp- och nerflyttning tillsammans med J-lagstränaren ingår i ass-tränarens uppgifter. Vissa klubbar har försökt med delat ledarskap genom åren, men återgått till en huvudansvarig med mycket kompetenta medarbetare. Därför har kompetensen och kraven på assisterande tränare blivit allt viktigare med åren.

5.4 Mv-Tränare

Alla lag har idag en målvaktstränare som jobbar heltid med den för lagets viktigaste spelare. Förutom jobbet med A-lagsmålvakterna tillkommer arbetsuppgifter som varierar från klubb till klubb. Att sköta taggning av matcher och plocka fram sekvenser på video är en vanlig syssla för mv-tränaren. Många hjälper också till med utbildningen på klubbens övriga målvakter.

5.5 Videocoach

Att scouta motståndare och analysera sitt eget spel med hjälp av bilder har blivit allt viktigare i alla klubbars förberedelser inför matcher. Vi pratar ofta om små marginaler i vår sport och då kan bra förberedelser ibland var skillnaden på vinst och förlust. Ofta är det

detaljer i tex. PP och BP som granskas, men också andra bitar i motståndanas spel som man vill ha koll på. Givetvis använder man också videon till att förbättra detaljer i sitt eget spel.

Vem som sköter och ansvarar för detta varierar från klubb till klubb. Mv-tränarna sköter det i vissa klubbar, men även assisterande tränare och extern hjälp förekommer till detta ändamål.

5.6 Läkare

Under grundserien medverkar läkaren på hemmamatcherna och ibland på någon träning per vecka. I slutspelet reser de även med på bortamatcherna. De flesta har en läkare som följer laget, medan några har två stycken som delar på jobbet. Att man deltar närmare laget under slutspelet beror givetvis på vikten av att ha så många spelare som möjligt i spelducligt skick när medaljerna skall fördelas.

5.7 Sjukgymnast / Naprapat

Antalet matcher och mer fysiskt spel har ökat arbetsbördan för lagens sjukgymnaster. Rehab och att ta hand om kroppen på bästa sätt blir allt viktigare i dagens elitidrott. Före och efter matcher är behovet ofta störst, varför en man inte klarar det ensam. De flesta lag har 1 -1,5 heltidsanställd, medan några jobbar på konsultbasis eller per timme. Här varierar det mest mellan klubbarna i min undersökning. Viktigt att ha rätt folk i denna position för det är på britsen som spelarna öppnar sig och vill ha medömkan. De får höra ett och annat om tränarna, speltid mm. vilket ställer krav på lojalitet och pliktkänsla gentemot övriga ledarstaben.

5.8 Materialförvaltare

Arbetsbördan för våra materialförvaltare har också ökat kraftigt i takt med antalet matcher och allt som skall tvättas, lagas, beställas, iordningställas för match och träning mm. Därför räcker det numera inte med en man på denna position, utan klubbarna har ofta 2st till förfogande. Arbetsuppgifterna och anställningsvillkor för ”hjälpredan” varierar från klubb till klubb. Halvtid, bidragare, hjälpa till på junior- och ungdomssidan är bara några av de varianter som används. Precis som sjukgymnasten blir materialförvaltarna en ventil för spelarna att prata med när det går tungt. Det ställer naturligtvis samma krav på dessa som på sjukgymnasterna.

5.9 Fys- och Styrketränare

Off-ice biten har blivit allt viktigare och ett naturligt inslag i träningen hos alla klubbar. De flesta klubbar har valt att använda sig av experthjälp till detta ändamål. Under säsong handlar det om att underhålla styrkan, konditionen mm. Samt få igång skadade spelare snabbast möjligt. Uppbyggnadsperioden under sommaren är den tunga biten för dessa tränare, för här skall grunden läggas för en lyckad säsong. Just denna biten är de flesta huvudtränare inte tillräckligt utbildade för att leda idag, samtidigt som han naturligtvis är med och sätter ramarna runt hur träningen skall bedrivas samt vilka resultat som vill uppnås. Det kan vara också vara nyttigt att höra en annan röst för spelarna. Anställningsvillkoren för dessa tränare är olika i klubbarna. Heltid, 75%, halvtid, 2st som delar en heltid, konsultbasis eller bara under sommarperioden är de varianterna som jag fått redovisat för mig.

5.10 Psykolog

Att ta hjälp av en mental tränare har blivit nästa steg i utvecklingen att höja prestationen hos spelarna. HV-71 är den klubb som avvänder det flitigast medan FBK använder det vid behov. Övriga klubbar har inte använt sig av denna hjälp. Under kvalserien såg man dock både Modo och Södertälje ta hjälp av psykologer. Pelle Mårds har infört det på landslagsnivå och tror stenhårt på det. Många klubbar som tex. Luleå och DIF har provat det, men inte fått den effekten som önskas.

5.11 Scout

Färjestad är enda klubb med en heltidsanställd scout, med DIF jobbar med det på ideell basis. I övriga klubbar sköts detta oftast av sportchefen. Alla är dock överens om att just scoutingen är eftersatt i svensk hockey och måste prioriteras bättre i klubbarna.

6. Diskussion

Det här arbetet har gett bekräftelse på vissa punkter samtidigt som det gett mig lite nya idéer att fundera kring. Tankarna och diskussionerna med tränarna ger oss en hel del att reflektera över samt verkligen tänka till på. Alla är överens om att trycket och arbetsbördan runt ett elitlag i ishockey har ökat markant de senaste åren. Den tuffa och hårda konkurrensen som idag råder på elitnivå kräver noggranna förberedelser samt ha spelare och ledare på tå för att vinna matcher. Till detta krävs spetskompetens inom alla områden och en naturlig utveckling inom vår sport. Alla jag pratat med anser att stora staber runt lagen är en nödvändighet och ett måste om du skall prestera optimala resultat. De klubbar med minst folk runt lagen (Timrå och SAIK) kände sig underbemannade och skall åtgärda det till kommande säsong.

Att få ledarstaben väl sammansvetsad upplevdes inte som något större problem i klubbarna och tyder väl bara på bra rekrytering av personer med stort hjärta för arbetsuppgiften. Personligen tror jag det är mycket viktigt att ha en rak och ärlig kommunikation i ledarstaben för att undvika missförstånd och oklarheter. Att vara många som tycker till och har åsikter i vissa frågor kan ibland vara en styrka samt ge en bredare bas när viktiga beslut skall fattas, men total enighet utåt när väl tillvägagångssättet klubbats är av största vikt. Kamratskapet och trivseln med varandra är givetvis viktig och ökar trovärdigheten gentemot gruppen. Spelarna läser av direkt om de ser en oenighet bland ledarna och då är man ute på hal is.

Vad är nästa steg i utvecklingen? Alla var eniga om att scoutingbiten är för lågt prioriterad i elitklubbarna. Jämför vi med NHL är vi mycket långt efter inom detta område. Mycket pengar, tid och kraft går att spara med rätt rekrytering till spelartruppen. Kosten är också ett område som det säkert finns mycket att bli bättre på. Individuella idrottare inom konditionssporter upplevs ofta mer seriösa och bättre inom detta område.

Den stora frågan är dock, vilket ansvar har spelarna själva? Ibland känns det som vi över coachar och tar ifrån spelarna initiativförmåga samt kreativt tänkande. På gott eller ont? Finns säkert inget bra svar på den frågan, men jag tror det är viktigt att engagera spelarna och få dem att känna sig delaktiga samt viktiga för laget.

Om man summerar så hoppas jag med detta arbete kunna bevisa att det finns inget facit för den optimala sammansättningen av ledare för att nå framgång. Kan dock konstatera att det jobbas hårt med att utveckla och hitta nya lösningar för att bli bättre inom alla områden. Just den förmågan är ishockeyns styrka och anledningen till utvecklingen inom vår sport.

Referenslista

Tommy Samuelsson	Färjestads BK	2011-04-18
Per-Erik Johnsson	Timrå IK	2011-04-19
Stefan Klockare	Skellefteå AIK	2011-04-20
Fredrik Olausson	HV-71	2011-04-20
Tomas Monten	Djurgårdens IF	2011-05-10
Conny Evensson	Fd Elitträner	2011-05-10